

Tere.

Pöördume Andmekaitse Inspektsiooni poole palvega anda seisukoht lasteaias kasutatava digitaalse õppe- ja suhtluskeskkonna ELIIS ühe funktsionaalsuse kohta.

ELIIS on lasteaedades kasutatav suletud ja autentitud keskkond, mille kaudu toimub muu hulgas lasteaia ja lapsevanemate ning lapsevanemate omavaheline rühmapõhine suhtlus.

Soovime saada AKI hinnangut olukorrale, kus lapsevanem näeb ELIISis üksnes oma lapse rühmaga seotud piiratud andmeid:

- teise lapse puhul üksnes lapse eesnime;
- lapsevanema puhul lapsevanema ees- ja perekonnanime;
- seost, millise lapse vanemaga on tegemist.

Lapsevanemale ei ole selle funktsionaalsuse kaudu vaja kuvada lapse ega lapsevanema isikukoodi, aadressi, telefoninumbrit, e-posti aadressi, sünniaega ega muid täiendavaid isikuandmeid.

Funktsionaalsuse eesmärk on võimaldada sama rühma lapsevanematel omavahel suhelda ja teha koostööd lasteaia ning rühmaga seotud küsimustes.

Praktikas teavad lapsevanemad sageli oma lapse rühmakaaslasti eesnime järgi, kuid ei tea nende laste emade või isade nimesid. Kui ELIISis oleks sõnumi aadressaadina nähtav üksnes lapsevanema nimi, näiteks "Mari Tamm", ei pruugi kasutajal olla võimalik aru saada, millise lapse vanemaga on tegemist.

Seetõttu kuvatakse lapse puhul üksnes eesnimi, näiteks "Karl", et kasutaja saaks aru, et Mari Tamm on Karli lapsevanem. Meie hinnangul toimib lapse eesnimi sellises olukorras minimaalse seostava tunnusena, mis aitab valida õige aadressaadi ning vähendada valele isikule sõnumi saatmise riski.

Sama rühma lapsevanemate omavaheline suhtlus võib olla vajalik näiteks rühma ühiste tegevuste ja ürituste korraldamisel, lasteaiale ühiste ettepanekute tegemisel, vanemate esindaja või hoolekogu liikme valimisel, valitud esindajaga suhtlemisel ning muudes rühma puudutavates küsimustes.

Soovime küsimust hinnata ka lasteaia tavapärase igapäevaelu kontekstis.

Nimelt praktikas on levinud näiteks järgmised olukorrad:

- lapse garderoobikapil või riiulil on lapse nimi, mida näevad rühma teised lapsevanemad;
- arenguveestluse või muu kohtumise aja valimiseks kasutatakse paberil registreerimislehte, kuhu vanem kirjutab oma nime ja valitud aja ning kus varem registreerunud vanemate nimed jäävad nähtavaks;
- rühma lapsevanemad korraldavad omavahel ühiseid tegevusi, näiteks õpetaja sünnipäeva-, jõulu- või lõpukingituse tegemist;

- vanemad valivad enda seast esindajaid või hoolekogu liikmeid ja peavad selleks üksteisega suhtlema.

Samuti kasutatakse paljudes koolides lapsevanemate e-posti nimekirju või grupikirju, kus teistele adressaatidele võib olla nähtav lisaks inimese nimele ka tema e-posti aadress.

Soovime mõista, milliste kriteeriumide järgi tuleb selliseid olukordi hinnata ning kas digitaalset autentitud keskkonda tuleks käsitleda rangemalt kui samalaadset nimede nähtavust füüsilises lasteaiakeskkonnas või tavapärasel e-posti suhtluses.

Mõistame, et nii lapse eesnimi kui ka lapsevanema nimi on isikuandmed ning nende töötlemisel peab olema õiguslik alus.

Samas ei ole me leidnud EU isikuandmete kaitse üldmäärusest 2016/679 (GDPR) ega Eesti õigusaktidest absoluutset keeldu, mille kohaselt ei tohiks sama lasteaiarühma autentitud lapsevanemad näha piiratud ulatuses üksteise nimesid või rühma laste eesnimesid.

GDPR artikli 5 kohaselt peavad isikuandmed olema eesmärgi seisukohalt asjakohased ja piiratud sellega, mis on vajalik. Munitsipaallasteaia puhul võib meie esialgse hinnangu kohaselt olla asjakohane hinnata ka GDPR artikli 6 lõike 1 punkti e kohaldatavust koostoimes alusharidusseadusest tulenevate lasteaia ülesannete ning vanemate koostöö ja hoolekogu töös osalemisega.

Palume AKI seisukohta järgmistes küsimustes:

1. Kas GDPR-ist või Eesti õigusaktidest tuleneb absoluutne keeld, mille kohaselt ei tohi autentitud lapsevanemale kuvada tema enda lapse rühma teiste laste eesnimesid või nende laste vanemate nimesid?
2. Kas kirjeldatud rühmapõhine nähtavus võib olla õiguspärane juhul, kui lasteaed kui vastutav töötleja on määratlenud töötlemise eesmärgi, õigusliku aluse ja vajaliku andmete ulatuse ning teavitanud sellest lapsevanemaid?
3. Kas munitsipaallasteaia puhul võib kirjeldatud töötlemise õiguslik alus tuleneda GDPR artikli 6 lõike 1 punktist e koostoimes alusharidusseadusest tulenevate ülesannete ning vanemate koostöö ja hoolekogu töös osalemisega?
4. Kas GDPR-i võimalikult väheste andmete töötlemise põhimõttega võib olla kooskõlas lahendus, kus teise lapse puhul kuvatakse üksnes eesnimi ning lapsevanema puhul nimi, kuid ei kuvata telefoninumbrit, e-posti aadressi ega muid täiendavaid kontakt- või isikuandmeid?
5. Kas lapse eesnime kuvamine lapsevanema nime juures võib olla põhjendatud eesmärgiga võimaldada kasutajal tuvastada, millise rühmakaaslase vanemaga on tegemist, ning seeläbi valida sõnumi saatmisel õige adressaat?
6. Kas lapse eesnime ja täiskasvanud lapsevanema nime kuvamist tuleks õiguslikult hinnata erinevalt?
7. Kas kirjeldatud töötlemine eeldaks lapsevanema nõusolekut või võib selleks olla muu GDPR artiklis 6 sätestatud õiguslik alus?

8. Kuidas tuleks sama põhimõtte alusel hinnata olukorda, kus lapse nimi on lasteaias nähtav garderoobikapil või riiulil teistele rühma vanematele?
9. Kuidas tuleks hinnata paberil registreerimislehte, kus arenguvestluse aega valivad lapsevanemad näevad ka varem registreerunud vanemate nimesid?
10. Kas klassi või rühma lapsevanemate meililist, kus teistele adressaatidele on nähtav inimese nimi ja e-posti aadress, eeldab teistsugust õiguslikku alust kui autentitud õppekorralduskeskkond, kus kuvatakse üksnes nimi?
11. Kas digitaalse õppekorralduskeskkonna puhul on põhjendatud kohaldada rangemat standardit kui samasisulisele nimede nähtavusele lasteaia füüsilises keskkonnas või e-posti suhtluses? Kui jah, siis millest selline erinevus tuleneb?
12. Kui AKI leiab, et kirjeldatud kujul nimede kuvamine ei ole lubatav, palume võimalusel viidata konkreetsele õigusnormile ning selgitada, milline lahendus võimaldaks sama rühma lapsevanemate omavahelist digitaalset suhtlust andmekaitseõuetega kooskõlas korraldada.

Rõhutame, et küsimus ei puuduta laste või lapsevanemate andmete avaldamist avalikul veebilehel, sotsiaalmeedias ega määratlemata isikute ringile. Tegemist on autentitud keskkonnaga ning andmete nähtavus on piiratud konkreetse lasteaiarühmaga.

Meie eesmärk on kujundada ELIISi funktsionaalsus viisil, mis kaitseb laste ja lapsevanemate isikuandmeid, kuid võimaldab samal ajal lasteaia rühma vanematel teha tavapärasest koostööd ja turvalises keskkonnas omavahel suhelda.

Täname ette seisukoha ja võimalike soovitude eest.

Lugupidamisega

Mart Raadik

Eliis Tarkvara OÜ